

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מירב בן ארי

פ/5633/25

הצעת חוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון – קצבאות שאירים – תיקונים שונים), התשפ"ה–2025

1. תיקון סעיף 66 בחוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה–1985¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 66 –
 - (1) בסעיף קטן (א), המילה "27" – תימחק ;
 - (2) בסעיף קטן (ב), במקום "סעיפים 27 ו-29" יבוא "סעיף 29".
2. תיקון סעיף 22 בסעיף 22(א) לחוק העיקרי –
 - (1) בפסקה (1), ברישה, המילים "כל עוד לא נישא" – יימחקו ;
 - (2) בפסקה (1א), המילים "וכל עוד לא נישא בן הזוג לשעבר או הפרוד של קבע" – יימחקו.
3. תיקון סעיף 23 בסעיף 23 לחוק העיקרי –
 - (1) בסעיף קטן (א) –
 - (א) בפסקה (1), המילים "כל עוד לא נישא" – יימחקו ;
 - (ב) פסקאות (2) עד (4) – יימחקו ;
 - (2) סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) – בטלים.
4. תיקון סעיף 23א בסעיף 23א(ב) לחוק העיקרי, המילים "לפי סעיף 32(ה)" – יימחקו.
5. תיקון סעיף 25 בסעיף 25 לחוק העיקרי –
 - (1) בסעיף קטן (א)(1) ובסעיף קטן (א)(1)(ב), המילים "וכל עוד לא נישא בן הזוג" – יימחקו ;

¹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 142.

- (2) בסעיף קטן (א1), המילים "וכל עוד לא נישא בן הזוג לשעבר או הפרוד של קבע" – יימחקו;
- (3) בסעיף קטן (ה) (1) ו-(2), המילים "כל עוד לא נישא" – יימחקו.
6. תיקון סעיף 26 .6 בסעיף 26 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א), ברישה, במקום "25 או 32(ה)" יבוא "או 25";
- (2) סעיף קטן (ב) – בטל;
- (3) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) בסעיף זה, "השיעור המרבי" – לגבי שאיריו של חייל – המשכורת הקובעת של החייל; לגבי שאיריו של זכאי לקצבת פרישה – קצבתו של הזכאי."
7. ביטול סעיף 27 .7 סעיף 27 לחוק העיקרי – בטל.
8. תיקון סעיף 28 .8 בסעיף 28(א) לחוק העיקרי –
- (1) בפסקה (1), במקום "וסעיפים 23 או 32(ה) אינם חלים" יבוא "וסעיף 23 אינו חל";
- (2) פסקה (2) – תימחק.
9. תיקון סעיף 29 .9 בסעיף 29 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א) –
- (א) ברישה, הקטע החל במילים "ובן-הזוג כאמור" עד המילים "כפול שלושים" – יימחק;
- (ב) פסקה (2) – תימחק;
- (2) סעיף קטן (ב) – בטל.
10. תיקון סעיף 32 .10 בסעיף 32 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ה) – בטל.
11. תיקון סעיף 66 .11 בסעיף 66 לחוק העיקרי, המילה "27" – תימחק.
12. תיקון חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970² –
- (1) בסעיף 34(ו) –

² ס"ח התש"ל, עמ' 65.

(א) בפסקה (1), אחרי "פטירתו לתגמולים לפי" יבוא "חוק משפחות חיילים או", אחרי "המגיעים לפי" יבוא "חוק משפחות חיילים או", במקום "כל עוד" יבוא "אם" ובמקום "תנוכה" יבוא "וכל עוד הם זכאים להם, תנוכה";

(ב) בפסקה (3), אחרי "לעניין" יבוא "חישוב הניכוי לבן זוג וליתומים הזכאים לתגמולים לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה לפי";

(2) במקום סעיף 63 יבוא :

"גמלה ותגמול 63ה. סעיף 34 ייקרא לגבי עובד שירותי הביטחון כאלו –

(1) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "אולם מי שבחר בקצבה לפי סעיף 20(ד)2 או שהוא זכאי לקצבה לפי סעיף 23 לחוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה – 1985 (להלן – חוק שירות הקבע בצה"ל), יהיה רשאי לקבל את מלוא התגמולים בנוסף לקצבה לפי סעיפים אלה ואין רואים קצבה זו כהכנסה לעניין חוקי השיקום";

(2) במקום סעיף קטן (ו) יבוא :

"(ו) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), עובד שירותי הביטחון שנפטר בזמן שירותו ושאיורו זכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים או חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970 (להלן – חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה), וגם לקצבה לפי חוק זה, יהיו שאיריו זכאים למלוא התגמולים וההטבות המגיעים לפי חוק משפחות חיילים או חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה וגם לקצבה לפי חוק זה, ואין רואים קצבה זו כהכנסה לעניין חוקי השיקום.";

(3) בסעיף 63יב, המילים "27" ו-"32(ה)" – יימחקו ;

(4) בסעיף 78 –

(א) בסעיף קטן (ג), פסקאות (2) ו-(3) – יימחקו ;

(ב) בסעיף קטן (ט) –

(1) בפסקה (1), במקום הסיפה החל במילים "בשיעור שהוא"

יבוא "בשיעורים שבסעיף קטן (ב), לפי העניין";

(2) פסקה (2) – תימחק.

תחילה, תחולה, 13. (א) תחילתו של חוק זה 60 ימים ממועד פרסומו (להלן – יום התחילה).
והוראות מעבר

(ב) הוראות החוק העיקרי כנוסחן בחוק זה, יחולו גם על בן זוג של נספה או של גמלאי, שהתאלמן ערב תחילתו של חוק זה, מיום התחילה ואילך.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), קיבל בן זוג מענק לפי סעיף 27 לחוק העיקרי כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, ישולמו לו תגמולים לפי סעיף 22 לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, החל מתום 36 חודשים ממועד קבלת המענק האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה–1985 (להלן – החוק), קובע הוראות בדבר תשלום קצבאות לבן-זוג של חייל קבע או של גמלאי משירות קבע, שנפטר.

כיום, אלמנות ואלמנים של חיילי קבע או גמלאי צה"ל זכאים לגמלה מהמדינה רק אם לא נישאו, בהתאם להוראות סעיפים 22, 23 ו-25 לחוק. לפי סעיף 27 לחוק, אם אלמנים כאמור נישאים, הם זכאים לקבל מענק חד-פעמי, שחלקו משולם רק בתום שנתיים של נישואין; אם נישואין אלה פקעו הם שבים להיות זכאית לקצבה, בניכוי המענק ששולם לה.

מטרת הצעת החוק לתקן את העוול שנגרם לאלמנות ואלמנים גמלאי צה"ל שאינם יכולים לקבל גמלה אם הם נישאים מחדש. ההוראות המגבילות את זכאותם לקצבת השאירים מהוות תמריץ שלילי לנישואיהם, כך שעליהם לבחור בין נישואין מחדש לבין קבלת הגמלה להם זכאים על פי החוק. בפועל, אלמנות ואלמנים רבים של חיילי קבע וגמלאי צה"ל בוחרים שלא להינשא, ואף לחיות עם בני ובנות זוגם מחוץ לנישואין, בשל החשש מהפסקת הזכאות לגמלה כאמור.

מוצע לתקן את החוק כך שאלמנות ואלמנים של חייל או גמלאי צה"ל, גם אם נישאו מחדש, לא יאבדו את גמלתם וימשיכו לקבלה.

כמו כן, סעיף 23(א) לחוק קובע, בין היתר, כי חייל שנפטר בזמן שירות קבע ושאריו זכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"א–1950 (להלן – חוק משפחות חיילים) או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התשל"ל–1970 (להלן – חוק נפגעי איבה), יהיו שאריו זכאים אמנם לקצבה מכוח חוק הגמלאות, אולם מקצבה זו תנוכה מחצית הקצבה או מחצית התגמולים (סעיף 23(א)(2)) וכן כי במקרה שבו סך כל הקצבאות המגיעות לשארים בצירוף התגמולים יעלה על המשכורת הקובעת המשוקללת, ינוכה הסכום העודף מקצבתם (סעיף 23(א)(3)).

הוראה דומה נקבעה בסעיף 34(ו) לחוק שירות המדינה (גמלאות), התש"ל-1970, לגבי שאיריו של עובד בשירות המדינה שזכאים בשל פטירתו לתגמולים לפי חוק נפגעי איבה, ואילו מי שזכאים בשל הפטירה לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים נדרשים לבחור בין קבלת הקצבה לקבלת התגמולים, כשאם יבחרו בקצבה יהיו זכאים גם לרבע מסכום התגמולים. הוראות אלו נבעו ככל הנראה מרציונל שעל פיו קופת המדינה אינה יכולה ואינה צריכה לממן כפל תשלום לאדם אחד בעד אותו מקרה, וכי יש בכל מקרה להגביל את הסך המשתלם מקופת המדינה. אולם, מצב זה מקפח באופן מהותי את זכויותיהם של שאריו של חייל או עובד בשירות המדינה שנפטר בנסיבות המזכות בתגמולים.

הצעת החוק נועדה למנוע קיפוח מהותי זה כך ששאיריו של חייל בשירות קבע וכן של שוטר, סוהר או עובד שירותי הביטחון, שזכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים או לפי חוק נפגעי איבה, יהיו זכאים הן למלוא התגמולים מכוח החוקים כאמור והן למלוא קצבת השאירים מכוח חוק גמלאות שירות הקבע או חוק גמלאות שירות המדינה, ללא קיזוזים או ניכויים כלשהם. הוראה זו תחול גם לעניין שאיריו של עובד אחר בשירות המדינה שזכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים.

בנוסף, כיום אלמנה שבעלה נפטר וזכאית גם לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים, ואין לה ילד, אינה זכאית לקצבת שאירים לפי חוק שירות הקבע וכן לפי חוקים אחרים המפנים לחוק שירות הקבע, עד הגיעה לגיל 35. מוצע לתקן הסדר זה, כך שגם אלמנה שאין לה ילד וזכאית לתגמולים לפי חוק משפחות חיילים, תוכל לקבלת קצבת שאירים גם לפני הגיעה לגיל 35.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אופיר כץ וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/5574).

הצעת החוק זהה לפ/25/5574 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ז באדר התשפ"ה (17.03.2025)